

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Thomae Młodzianowski, Polonie, Societatis Jesu,
Prælectionum Theologicarum Tomus ...**

De Metaphysica, Logica, Octo Libris Physicorum, Generatione, Corruptione
Et Anima

Młodzianowski, Tomasz
Moguntiae Et Dantisci, 1682

Difficultas III. Attinguntur aliquæ possibilitatem concernentia contra
Recentiores.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95667](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95667)

conveniunt prædicata contradictoria; quia ens actuale est ens simpliciter, possibile non est ens simpliciter: II. Ens possibile est ens ab æterno, actuale non est ens ab æterno. III. Possibile identificatur non enti existentialiter, actuale non identificatur non enti existentialiter &c.

RESPONDETUR. Ea de quibus verificantur prædicata contradictoria ratione status, non possunt esse idem ratione status, possunt tamen esse idem ratione communis formalitatis in illo statu intelligibilis. Sic v.g. de Petro Sene & eodem Juvene verificantur duo prædicata contradictoria, sed ratione status ætatis, quo tamen non obstante, eadem formalitas entitatis sub utroque statu intelligi potest, hoc est eadem ratio animalis & rationalis, quod si eidem ratione diversi status possunt convenire diversa prædicata, poterunt convenire & Enti actuali & possibili. Jam autem diversitates quas adfert objectio, sunt petite ex alio & alio statu. In particulari autem ad adlatam diversitatem prædicatorum respondendo dici potest, quod ens possibile non sit ens simpliciter, nomine entis simpliciter accipiendo ens existens, quod ipsum prædicatum, habetur ratione status. Ad II. si per Ly est, intelligatur existit, falsum est, quod hoc sensu sit ab æterno possibile; si autem per Ly est intelligatur quod importat nexum prædicatorum essentialium vera est propositio. Sed inde petibilis diversitas est ratione status, quod scilicet status existentie non sit æternus. Ad III. Illud merè etiam est petitum ex statu; conveniunt autem omnia in hoc, quod est dicere radicem nexûs prædicatorum.

OBJECITUR III. Ens prout possibile nunquam potest existere, quia purè possibile importat negationem existentie, ergo possibile & existentia non est idem.

RESPONDETUR. Imprimis hoc argumentum non petere conclusionem, sed ad vim etiam ejus attendendo non concludit, quia quamvis ens possibile retentâ purâ possibilitate, nunquam possit existere, potest tamen existere non retentâ possibilitate purâ, neque tunc convertitur negatio existendi in existentiam, sed idem ens, acquirit secundum diversitatem status, alia connorata.

DIFFICULTAS III.

Attinguntur aliqua Possibilitatem concernentia contra Recentiores.

EX modo præactis de possibilitate.

HABETUR imprimis. *Possibilitatem rerum ab æterno nihil in se actuale esse, quod sit actu nemine cogitante.*

RATIO. Tum quia nec essentia rerum sunt actu ab æterno: de quo, ubi de ente prout es-

sentia est. Tum quia illa actualitas non deberet esse physica, aliâs conjungeretur existentie, ergo deberet esse actualitas metaphysica. Actualitas autem metaphysica, est actualitas intentionalis, adeoque actualitas, quæ non est actu nemine cogitante, qualis deberet esse illa actualitas possibilitatis, in se, ab æterno. Tum quia ex nullo fundamento majus jus habet possibilitas ad esse actu ab æterno, quàm habeat universale ad esse actu à parte rei, & tamen hoc per nos non est à parte rei actu, sed fundamentaliter.

HABETUR Deinde, *Possibilitatem hanc esse actu ab æterno quoad suum fundamentum*; idque ex eo. Advertit intellectus creatus ad Omnipotentiam impotentem producere hircocerum, potentem autem producere hominem, advertit ad intellectum divinum non noscentem conjungibilitatem realem hircocervi, noscentem autem conjungibilitatem animalis & rationalis, advertit ad voluntatem divinam impotentem amare hunc nexum hircocervi, potentem autem amare nexum hominis, eruitque conceptum talis nexûs, qui est possibilitas passiva respondens Omnipotentie: possibilitas objectiva omnicogitativitati: possibilitas eligibilis vel amabilis respondens voluntati.

HABETUR. Denique fundamentum, ut hæc *Possibilitas possit reduci intentionaliter in actum*; hoc ipso enim non esset salvabilis ratio fundamentalis, nihil enim fundaret, hocque reductum intentionaliter in actum erit quoddam actuale esse, eritque actuale reale prout reale opponitur ficto, non autem prout opponitur intentionali, procedenti cum fundamento in re, ut colligi potest ex dicendis de universalibus in communi, de præcisionibus objectivis &c. Hocque appellari potest possibilitas passiva, objectiva, intrinseca intentionaliter spectata, &c.

Quod autem debeat talis conceptus possibilitatis admitti idque metaphysicè spectatæ, ostendunt rationes contra Hurtadum adlatæ. Dixi possibilitatis metaphysicè spectatæ, quia illa physicè ab æterno nihil est, Physicumque esse ab æterno non habet nisi in Omnipotentia, sicut etiam physicè spectatum universale, non aliud est, quàm singularia, physicè item spectatæ essentia, non aliud sunt quàm res existentes, & physicè spectata relatio, non aliud est quàm duo extrema.

RESPONDEBIS. Sequetur ex dictis, illud esse actuale intrinsecum creaturarum possibile, distingui solâ ratione ab illo fundamento, nempe ab essentia Dei, Omnipotentia, Scientia, &c. Sic universale formaliter quoad suum esse objectivum acceptum, solâ ratione distinguitur à singularibus, & tamen terminus Omnipotentie, non solâ ratione distinguitur ab Omnipotentia.

CONTRA est, quia non in omnibus est proportio

portio inter esse possibile creaturarum ab aeterno, & inter universale formaliter, sed tantum in neganda utrique actualitate aeterna distincta creaturis possibilibus, non sequetur ab aeterno non dari terminum omnipotentiae, licet nullam actualitatem ille terminus habeat; Sicut nec habet universale actualitatem ante operationem intellectus praescindentem. Hinc actualitas illius termini, non est nisi per rationem, totaque illius actualitas est non nisi in omnipotentia; sed ratio termini non est per rationem; nam non ratio facit quod omnipotentiae potenti producere Petrum respondeat Petrus potens produci, licet ille Petrus ita respondens nullum esse actuale habeat ab aeterno. Brevis ergo actualitas aeterna termini possibilis, est non nisi ratione distincta ab omnipotentia, sed ratio terminandi est nemine cogitante distincta.

NOTA. Cum omnipotentiae relatae ad creaturas possibiles sit relatio transcendentalis, non requirit actualitatem sui termini. Unde etiam hoc quod terminativè respondetur relationi illi transcendentali, quam dicit omnipotentia ad creaturas possibiles, idem inquam erit id, in quod transcendentaliter dominium Dei extenditur. Iidem non exigit actuale esse ejus de quo transcendentaliter disponit, licet actuale praedicamentale, ut ita dicam, Dei dominium exigat esse actuale Creaturae. Sed de hoc terminativo alibi etiam discurretur.

Defenditur ergo in praesenti quod metaphysicè spectata ab aeterno possibilitas, & merè quoad suum conceptum, non sit ipsa formaliter omnipotentia, sed quid respondens eidem & terminus ejusdem, sicut etiam physicè & à parte rei spectata in tempore non est ipsa omnipotentia, sed ipsa singularia & existentia. Concedimus tamen oppositis quod physicè ab aeterno possibilitas nulla sit nisi continentia in omnipotentia.

Ex his habitis.

ASSERO I. *Est de fide possibilitatem activam creaturarum esse Omnipotentiam.*

SUPPONO ad hoc & sequens assertum. Bonam esse hanc Categoriā, Possibilitas ut sic, Possibilitas activa, Possibilitas passiva. Quod bona sit hae Categoriā Ratio est. Quia non repugnat: non repugnantia autem Categoriā est importatio ejusdem, hocque ipso non esset bona, si illa membra non importaret. Si bona est hae Categoriā debet esse in membra distincta, nihil enim in se ipsum dividitur: si debet esse in membra distincta, unum de altero dici non debet. Ratio: quia distincta habent inter se alietatem: Si alietatem, unum non est aliud: si non est unum aliud, nec unum de alio dici potest: nam hae dictio, deberet esse vera adeoque significans identitatem, quae non habetur inter duo distincta. Hoc supposito.

RATIO asserti est, quia nomine possibilitatis activae intelligitur ens primum & necessarium, causa & principium productionis reliquorum omnium, hoc autem principium de fide est esse omnipotentiam.

ASSERO II. *Est de fide possibilitatem passivam non esse Omnipotentiam.*

RATIO. Quia hae possibilitas est terminus omnipotentiae, adeoque vel ex ipsa ratione termini distinctum quid ab omnipotentia; est autem de fide terminum omnipotentiae, non esse omnipotentiam, alias omnipotentia esset quid causabile, producibile, &c. quod est contra fidem.

ASSERO III. *Non esse cautum dicere indiscriminatim possibilitas est Omnipotentia.*

RATIO. Tum quia propositio quae in uno sensu est de fide, in alio sensu est contra fidem, non debet indiscriminatim proferri, ut in quacunque simili materia inductio ostendit. Ergo cum hac propositio, Possibilitas est omnipotentia, in uno sensu sit de fide, in alio sit contra fidem, non debet indiscriminatim proferri. Tum quia locutiones ambiguae ad diversum sensum trahibiles, in materia turpi, sunt reprehensibiles: ergo multo magis in materia fidei, erunt non usurpandae. Rursus si nihil obsit, debent assumi majores & principia quae recedunt quam maxime ab erroribus impugnantibus fidem. Est propositio Tridentini, Deum non esse aequè causam actionis virtuosae ac peccaminosae. Porro si quis dicat: Possibilitas rerum est ipsa omnipotentia, dicet etiam consequenter possibilitatem peccati esse omnipotentiam, & cum omnipotentia respectu sui aequè se habeat, aequè se habebit Deus ad possibilitatem peccati ac ad possibilitatem actionis virtuosae: quae sequela melius est si non admittatur, ut ita ostendatur aliter se habere Deum non tantum circa existentiam sed etiam circa possibilitatem peccati. In terminisque his loquendo possibilitas peccati est omnipotentia, datur ansa ad admittendas & proferendas propositiones apprimè duras. Tum quia fallacia accidentis non usurpanda, ergo nec indiscriminatim procedens propositio in materia fidei. Quae omnia in hoc fundantur. Quia locutio ad hoc est à naturā instituta, ut conformetur menti, & quia mens hoc, de hoc intelligit, & non illud, & eo modo concipit, quo concipit, ideo & locutio conformari illi debet, & eo modo objectum exprimere, quomodo concipitur: hinc si sub termino possibilitatis reluceat restricta possibilitas per formalitatem activam, etiam exprimi debet per possibilitatem activam.

ASSERO IV. *Possibilitatem non esse meram denominationem extrinsecam.*

RATIO. Tum quia, si possibilitas esset mera denominatio extrinseca, non posset dici possibilitas omnipotentia, & tamen per oppositos possi-

possibilitas est omnipotentia; sequela probatur, visum, est denominatio extrinseca, neque tamen est visum visio: cognitum, est denuntiatio extrinseca, neque tamen cognitum est cognitum (supple sine addito ut illi possibilitatem sine addito appellant omnipotentiam) Ergo & possibilitas si est denominatio extrinseca non posset appellari omnipotentia. Tum quia omnis denominatio extrinseca, cadere debet super denominabile, ut ostendit inductio: cognitum enim cadit super objectum, visum super colorem. Et Ratio est, quia denominatio non solum ex extrinseca sua ratione, requirit esse denominativum, sed etiam requirit esse denominabile, cum sit ordo ad utrumque essentialis. Unde cognitio non tantum requirit essentialiter ut sit perceptio, sed etiam ut sit perceptio objecti, adeoque requirit denominabile; ergo etiam & denominatio extrinseca, quae habetur ab omnipotentia, in linea possibilis, requirit habere subjectum; & hoc erit possibilitas passiva; de illa ergo quaro quid sit? Respondebis, Denominatio illa cadit supra essentiam, quaro quid illa sit? Respondebis nihil in se intrinsece, sed per denominationem extrinsecam. Infero ergo non ostendis subjectum illius denominationis, vel subjectum illius ponis ipsam denominationem extrinsecam. Tum quia denominatio visus ab activa visione pendet: hoc tamen non obstante, passiva visibilitas, quae est color, non habetur à forma extrinseca, sed aliunde. Ergo nec passiva possibilitas habetur ab activa possibilitate, quae est denominativa, ut dicis, extrinsece, sed aliunde debet haberi. Tum quia omne denominatum extrinsecum proficiscitur à forma denominante, participantem pro primo formaliter, illam rationem, sic visum proficiscitur à visione, quae per primo formaliter est de linea videndi, paries appellatur dexter à manu dextrâ, cui per primo formaliter, comperit esse dextrum. Et ratio est, quia cum denominatum extrinsecum habeat suam formam constituentem, & omnis forma, formaliter se ipsam primo, ut se ipsa formaliter primo denominatum extrinsecum, debet per primo formaliter, & ipsa esse de illa linea. Si autem denominatum extrinsecum proficiscitur à forma denominante, participante per primo formaliter illam rationem, etiam possibilitas passiva, proficiscitur à forma denominante, participante pro primo formaliter, illam rationem passivae possibilitatis. Est autem de fide possibilitatem passivam, non competere omnipotentiae, cum non sit de linea creabilis. Item omnis forma denominans, est pars intrinseca constitutiva sui denominati, ut ipsi docent, visum enim tanquam forma constituitur à visione, indubie autem possibilitatis passivae sumptae pro termino, non est pars omnipotentia, quae tamen per oppositos, est forma denominans. Tum quia inintelligibi-

le est quomodo possibilitas passiva, sit denominatio extrinseca; sumus enim possibilis non est denominatio extrinseca ab igne possibili: Ergo nec possibilitas passiva, erit ista denominatio extrinseca ab omnipotentia. Tum quia in statu existentiae connexio actualis praedicatorum non est denominatio extrinseca ab omnipotentia: ergo nec in statu possibilitatis connexio possibilis praedicatorum erit denominatio extrinseca; cum illa connexio sit eadem realiter, soloque statu differat, alias non ego essem actu, qui eram possibilis, adeoque nec essem, cum nihil sit, quod possibile non fuerit esse. Tum quia quaecumque assumatur major ad ostendum quod definitio denominationis extrinsecae, competat possibilitati passivae, ea vel non erit admissibilis, vel potius ostendet quod possibilitas passiva, non sit denominatio extrinseca. Tum quia omne quod denominatur extrinsece nihil participat formaliter de illa linea in qua denominatur, si consideretur antecederet. Sic color visionis actualis vel visus actualis nihil habet antecederet ad visionem: Paries item nihil habet dextri antecederet ad situm manus dextrae, intelligibile autem est quod antecederet ante denominationem oriundam ab omnipotentia, nihil sit nexibilitatis praedicatorum animalis & rationalis. Tum quia etiam posito quod possibilitas passiva sit denominatio extrinseca, quaro quid importet illa possibilitas passiva? non omnipotentiam, quia haec est forma illius denominationis; hic autem quaeritur quasi de effectu illius denominantis formae, & post quascunque responsiones formabiles tandem dici debet esse nexum praedicatorum vel ut alii loquuntur non involvere contradictionem; cur ergo illud potius non erit ipsa possibilitas passiva, & non illa denominatio extrinseca?

RESPONDEBIS. Denominationem primam non habere subjectum, supra quod cadat, possibilitas autem est denominatio prima.

CONTRA. Tum quia hoc ipsum est quod negatur, nempe possibilitatem passivam secundum sua praedicata esse denominationem. Tum quia non est major ratio, cur denominatio secunda supponat subjectum, & non supponat prima: nam utriusque ex eo par est ratio, quia dicit essentialem habitudinem denominatio ad denominabile; non haberet autem denominabile si non haberet subjectum; haec enim verbis differunt: cumque omnis denominationis etiam primae, debeat dari effectus formalis primarius, hic autem involvit essentialiter etiam subjectum, hoc ipso prima etiam denominatio, debet hoc subjectum habere. Tum quia quamvis prima denominatio non habeat subjectum physicum reale existens; nego tamen quod non debeat habere subjectum metaphysice acceptum, & dicens nexum suorum praedicatorum

rum

rum essentialium. Et ponendo etiam quod possibilitas sit denominatio prima, erit prima non per exclusionem subiecti supra quod cadat, sed per exclusionem denominationis antecedentis.

ASSERO V. *Possibilitas passiva est aliquid in se intrinsecè, sed metaphysicè.*

RATIO. Tum quia, si eo sensu dicatur nihil esse intrinsecè in se, quia scilicet non existit, nec est à parte rei actu nemine cogitante id omnino est verum, & à nobis supra suppositum, sed si dicatur nihil esse etiam secundum nexum possibilem prædicatorum, nihil item esse metaphysicè, nihil item esse terminativè, id certè non probabitur. Tum quia datur relatio transcendentalis omnipotentiae ad possibiles creaturas, quæ nihil sunt physicè ab æterno; neque enim relatio transcendentalis exigit terminum actu existentem, hæc relatio transcendentalis non est ad omnipotentiam; nihil enim ad se ipsum refertur: nec etiam est illa relatio sine termino, quia hoc ipso non esset relatio; ad quid ergo terminatur? quod ipsum ad quod terminatur, cum sit id ad quod terminatur, debet habere aliqua sua intrinseca; nihil enim est sine suis intrinsecis, cum rei intrinseca, & quod res est, sint idem. Et sicut non potest esse quidquam sine eo quod est, ita nec potest esse sine suis intrinsecis: & cum possibilitas passiva sit ille terminus, qui possibilitas passiva est nihil in se intrinsecè. Tum quia quæro, cur possibilitas passiva nihil sit in se intrinsecè. Respondent, quia est denominatio extrinseca ab omnipotentia: quæro, quare est denominatio extrinseca? respondetur, quia nihil in se est intrinsecè: en circulum: Quæro simul de utroque cur nihil sit in se intrinsecè possibilitas passiva? & cur sit nonnisi denominativè extrinseca? Tum quia dicitur, per communem sententiam, Verbum procedere ex notitiâ omnium rerum possibilem; procedere item Spiritum Sanctum ex amore omnium possibilem; non procedit tunc ex amore omnipotentiae, quia hæc condistinguunt Theologi; & quia procedere ex amore possibilem est procedere ex amore ejus, quod est de linea creabilis, hoc autem omnipotentiae non competit, sed nonnisi prædicatum quod creet: non procedit etiam ex amore nihili, quia hoc ipso non procederet ex amore possibilem; ex nullo enim seu ex nihilo procederet: Ergo procedendo ex amore possibilem ex aliquo procedet, illud aliquid est aliquid, ergo non est in se nihil intrinsecè, esse enim aliquid includit se & esse suum intrinsecum, ergo falsum est quod sit in se nihil intrinsecè. Tum quia quæro an sit ista arbitraria imputatio, quod omnipotentia divina non possit creare hominem, qui sit animal cum differentia Simii locutivi? si est arbitraria, ergo & hircocervum potest creare omnipotentia. Si non

est arbitraria imputatio, quæri poterit ex omnipotentia, quare tu non potes producere hominem, qui sit Simius locutivus? Respondebit, quia in me non continetur; quæri poterit, quare non continetur; cur rationabiliter (adeoque conformiter objecto) non poterit inquiri: si esset possibilis nonne illum contineres? cur rationabiliter non posset respondere Omnipotentia, continerem. Ergo continentiae resolutorium per ordinem ad nostros conceptus erit possibilitas, & non continentiae, impossibilitas objecti; ergo illa impossibilitas & possibilitas, est impossibilitas & possibilitas; ergo falsum erit, quod possibilitas passiva nihil sit in se intrinsecè secundum datam explicationem. Et sicut dū quæro quare Deus non cognoscit Petrum cornutum? legitime responderetur, quia cornua non habet: ita & in præsentia. Ut tandem finem habeat responsio ponenda est tam in omnipotentia, quam in omni scientia duplex determinatio continentiae: Prima formalis intrinseca, & hæc habetur ab & in ipsamet entitate omnipotentiae, ut contineat omnia possiblem; Secunda determinatio est extrinseca & transitiva, & hæc cur non possit haberi à possibilitate nulla est ratio; & si potest haberi, habetur; nam in necessariis & essentialibus posse haberi, arguit habere: perfectiorque per hoc statuatur omnipotentia, quia multa rejiciuntur, in objecti conditionem.

RESPONDERI POTEST ex Mauro. Non posse hujus dari rationem distinctam à Deo; quæ sit distincta à Deo; quia est ipse ratio prima omnium rerum; licet possit dari ratio identificata cum Deo.

CONTRA. Etiam in statu existentiae Deus est ratio prima omnium rerum, & tamen hoc non obstante dantur rationes ex ipsis objectis à Deo distinctis petibiles. Imò non est philosophicum dicere, ideò ignem calefacere quia Deus noscit illum vel vult calefacere: Ergo & in præsentia idem dicendum. Deinde redit argumentum factum, quod non repugnet pro causali adferre cur prima ratio omnium rerum quæ est Deus non possit producere hircocervum, quia est impossibilis vel dicens disconnectionem suorum prædicatorum, si non repugnat id pro causali adferre, hoc ipso pro causali adferri debet, nam in necessariis à posse, tenet argumentatio ad actum, eritque adhuc Deus ratio prima in genere efficientis Ideæ &c. sed non prima & ultima in ratione resolvendi interrogationes.

* *

Punctum

Punctum Difficultatis 1.

Solvuntur Objectiones.

OBJECIT I. Maurus Quaest. 47. Logica. Deus est adæquata potentia producendi creaturas ex nihilo omnino creaturarum; sed si requireret ex parte creaturæ aliquam possibilitatem passivam, Deus non esset adæquatissima potentia producendi creaturas ex nihilo omnino creaturarum, eo pacto, quo quia ignis ad incendendum stupam requirit aliquam incendibilitatem ex parte stupæ non habet potentiam adæquatissimam producendi incensionem stupæ omnino ex nihilo.

RESPONDETUR. Negando Minorem. Negando item, quod ignis non habeat adæquatissimam potentiam producendi incensionem, licet requirat incendibilitatem. Ratio est quia incendibilitas non tribuit vires ullas & causativitatem incendiendi igni; nomine autem potentia veniunt vires illæ. Hinc distingui potest Minor, si possibilitas passiva requireretur tantquam dans vires & causativitatem Deo, non esset Deus adæquata causa concedo. Si possibilitas requireretur merè per modum termini, & capacitatis ad produci. Nego Minorem. Adde potentiam divinam producere creaturas ex nihilo existentia creaturarum; non autem ex nihilo nexus prædicatorum.

INSTAT. Aristoteles dum negavit Deo potentiam creandi ex nihilo solum requisivit ex parte creaturæ aliquam potentiam intrinsecam passivam; ergo etiam adversarii, si requirunt ex parte creaturæ potentiam passivam, negant Deo virtutem creandi ex nihilo.

RESPONDETUR. Id quod requisivit Aristoteles erat potentia intrinseca passiva, sumpta pro materia & subiecto: quæ enim ex nihilo existentia producuntur, sed ex præsupposita materia non dicuntur creari: possibilitas autem passiva, quæ à nobis defenditur, non est materia, cum per nos etiam Angeli dicant possibilitatem passivam ad creari, & tamen Angeli materiam non supponunt.

OBJECITUR II. ab eodem. Vel hæc possibilitas passiva dicit aliquam perfectionem, vel non? si primum, est ens reale necessarium, æternum, distinctum à Deo, quod est absurdum, quia solus Deus est necessarius & æternus: si autem nullam dicit perfectionem, absurdum est, quod sit necessarium.

RESPONDETUR. Quod hæc possibilitas passiva dicat perfectionem Metaphysicam & est ens reale prout opponitur ficto, sed non ens reale, hoc est, existens realiter, existens necessarium; hoc enim soli Deo competit: cum hoc tamen stat ut nexus prædicatorum v. g. hominis cum animali & rationali, non sit contingens, adeoque necessarius: Stat item quod exi-

gentia ut homo non sit nisi animal rationale non sit temporalis, adeoque sit æterna, quod ipsum est illa possibilitas passiva.

INSTAT. Vel possibilitas habet hanc perfectionem à Deo, vel non? non potest dici quod habeat à Deo, quia Deus nulli communicat necessario perfectionem finitam: neque illam habet à se, quia omnis perfectio est Deus, vel est à Deo.

RESPONDETUR. Quod habeat hanc perfectionem à Deo secundum esse possibile & causabile in statu existentia in se inclusum, licet non habeat à Deo secundum influxum aliquem actualem antecedentem statum existentia. Adde hoc quod est esse à se duplex est, unum inveniens actualitatem existentia, & hoc importat esse Deum, aliud esse à se, quod est merus nexus indispensabilis, & inviolabilis, & non ex placito Dei, prædicatorum rei, dicentium tamen indigentiam Dei ut extrahantur ex nihilo existentia, & tale esse à se, non arguit esse Deum, convenitque rei in quantum possibile est.

OBJECIT III. idem. Dicere quod necessario ab æterno detur aliquod esse reale distinctum à Deo, est parum conforme fidei principiis, quæ docent omne ens reale aut esse Deum, aut à Deo factum fuisse.

RESPONDETUR. Neg. sequel. Fides autem dicit omne ens reale existens, esse Deum aut à Deo factum, non autem de ente reali, quod opponitur nonnisi ficto, & necdum habet existentiam, sed solum nexum prædicatorum dicentium producibilitatem sui à Deo.

OBJECIT IV. idem. Quia fuit hæresis Manichæorum quod ab æterno necessario extiterint duo prima principia, alterum bonum quod est Deus, alterum malum, sed sententia ponens possibilitatem passivam actualem, distinctam à Deo ponit ab æterno duo principia rerum, alterum infinite bonum, alterum non bonum, sed defectuosum, nimirum possibilitatem passivam distinctam à Deo.

RESPONDETUR. Manichæi ponebant duo principia in genere efficientis, quod à nobis non ponitur, sed ponitur unum principium effectivum cui respondet effectibilitas, quæ est ipsissima possibilitas passiva, quæ ipsa possibilitas, non est quid defectuosum, quia essentiali nexui nihil deest, ut sit essentialis nexus, & animali rationali, nihil deest ut sit homo.

INSTAT. Etiam possibilitas passiva prærequiritur ut principium passivum: Deinde illud quod prærequiritur ut res possit esse, prærequiritur ut principium: potentia enim ut res sit, manifestè est principium, sed hæc possibilitas passiva prærequiritur, ut res possit esse, ergo prærequiritur ut principium.

RESPONDETUR. Nego possibilitatem passivam prærequiri ut principium passivum; quia nomine hujus venit ipsa materia, quæ est principium

cipium passivum; jam autem possibilitas non est ista materia. Rursus, quod praequiratur per modum activi, praequiratur ut principium, sed nego possibilitatem passivam requiri ut principium activum.

OBJICIT V. idem. Quia videtur hæc sententia procedere secundum principia Ethnicorum qui ab æterno præter summum bonum, qui est ens optimum, posuerunt alios Deos non optimos, nam præter Deum, ponitur etiam possibilitas creaturarum, quæ non est optima.

RESPONDETUR. Posuerunt Ethnici Deos non optimos, existentes tamen. Possibilitas hæc non ponitur existere ab æterno; & in se ipsa secundo essentialiter, involvit indigentiam Dei ad sui in statum existentiae positionem; adeoque nihil habet de linea Deitatis.

OBJICIT VI. idem. Quæ magis distant à divina bonitate, magis distant à divina necessitate; Deus enim est necessarius ratione suæ bonitatis infinitæ; sed possibilitates istæ magis distant à divina bonitate, quàm Dii secundarii Gentilium; Ergo magis distant à divina necessitate; Ergo si adhuc istæ possibilitates sunt necessariæ, à fortiori poterunt inferre non esse absurdum, ut dentur Dii secundarii, necessariæ.

RESPONDETUR. Neg. Minorem: Cum enim possibilitates istæ, sint nexus essentialium prædicatorum, adeoque nexus non implicantium contradictionem; è contra cum Dii secundarii implicent contradictionem, sit ut possibilitas passiva minus distet à divina bonitate; concessa autem hac possibilitate, quæ est dictus nexus, non apparet qui concedi deberet disconnexus qualis est in pluribus Diis, cumque hæc possibilitas non sit existens, Dii autem illi debeant esse existentes; hinc concessa illa possibilitate, non erit necesse concedere Deos secundarios; nihilque est absurdi concedere aliquid necessarium quoad connexionem prædicatorum, modo non concedatur necessarium quoad existentiam; quia hoc soli Deo competit, qui necessario est unus.

INSTAT. In hac materia valet argumentum quo Manichæus relatus à S. August. ex eo quod Catholicus concesserit muscam non esse conditam à Deo, intulit nec hominem: Si enim possibilitas aliqua distincta à Deo est æterna & necessaria, etiam mundus poterit esse æternus & necessarius juxta errorem Gentilium.

RESPONDETUR. Si poneretur possibilitas aliqua distincta à Deo eaque existens, & non nihil existentia, posset inferri etiam mundum existere ab æterno; sed si non ponatur illa possibilitas existens, sed capax existere, indigereq; Deo, ut in statum existentia reducat, solum sequitur poni etiam possibilitatem mundi ab æterno indigentem ut ex nihilo existentia extrahatur à Deo.

OBJICIT VII. idem, in Responsione ad secundum. Opposita sententia procedit secundum principia quorundam Ethnicorum, qui posuerunt supra Deum, qui est primus intellectus, rationem formalem Rerum, quæ non sit intellectus; tales enim possibilitates distinctæ à Deo, non sunt intellectivæ; Ergo si tales non implicantia sunt ratio cur Deus possit facere possibile, aliquid non intellectivum est ratio potentia divina intellectiva, quod est, sicut si diceretur quod prima ratio supremi intellectus, sit lignum.

RESPONDETUR. Ponentes fatum volebant illud influere in eventus felices, & infelices, tribuebantque illi vim reactivam, & administrativam mundi &c. nihil autem simile per nos tribuitur illi possibilitati, talesque non implicantia non sunt ratio omnipotentia divina, vel tribuentes illi vim agendi vel superaddentes illi vim intelligendi, sed sunt ratio omnipotentia hoc est, responsivum per ordinem ad nostras intentiones in re fundatas, quare hoc quidem contineatur in omnipotentia, illud non contineatur.

INSTAT. Secundum hæc principia sequitur, quod prima illa idea sit ideatum ab aliqua priori idea, ratio enim cur Deus cognoscat hominem esse possibilem & animal rationale, est veritas objectiva, necessaria & æterna, per quam homo est animal rationale, & est possibilis, sed cognitio divina est prima idea, ergo prima idea, habet rationem cui conformetur, adeoque habet aliam priorem ideam, & quia possibilitas passiva non est intellectiva, neque sapiens, sequitur quod prima idea non est intellectiva, nec sapiens, quod est Ethnicismus: Si enim aliquid non intellectivum potest esse necessario ratio primi intellectus, à fortiori aliquid non intellectuale poterit esse ratio mundi, sufficitque istam non implicantiam potentialem immistam homini ponere, tanquam rationem à posteriori, per quam cognoscamus, quod Deus possit facere hominem.

RESPONDETUR. Sicut distinguimus activam & passivam possibilitatem, ita distinguimus formalem & objectivam ideam, formalis debet esse intellectiva, secus objectiva, quæ est illud quod exprimit divina in se idea, hoc est nexus ille prædicatorum, qui interdum est nexus intellectivi, qualis est nexus prædicatorum Angeli, animæ rationalis &c. sed ipse non debet esse intellectivus, Deusq; est formalis idea prima, sed non objectiva. Idea prima formalis debet esse intellectiva, quia hæc debet esse Deus, debet esse ipse Artifex supremus, respondens ideans, ut secundum hanc ideam, omnipotentia operetur. Hancq; ideam operativam ponere non intelligentem absurdum est; idea autem ipsa objectiva, prior præ formali, potest non esse intellectiva nec omnipotens. Deinde sequitur

sequitur quidem quod ex modo nostro concipiendi pro aliqua conceptuum serie, sit prior illa possibilitas passiva, sed non prior re, nec repugnat dari prius ratione aliquid præ omnipotentia, quare hoc omnipotentia contineat, si autem est prior solum ratione, non potest esse ratio mundi ponendi, quia ratio ponendi mundi, seu effectivum illius, non debet esse aliquid nonnisi Metaphysicum, sed verè existens, verè omnipotens &c. præcipue quia illi priori per rationem, nulla etiam assignatur vis, se ipsam extrahendi ad statum existentia, sed in illa possibilitate passiva, imbitur indigentia DEI. Erit autem hæc ratio prior, quia ratio cui ipsa omnipotentia hoc producere possit, reddi debet, quia est possibile.

Punctum Difficultatis 2.

Respondetur recentioribus argumentis.

OBJECIT I. Quidam. Agens quod perfectius est, eo minus indiget ad operandum ullo extrinseco, quod habeat conditionem seu rationem comprincipii, seu conditionis ad agendum determinantis. Vnde perfectior artifex paucioribus indiget instrumentis ad efficiendum opus artis. Hinc etiam potentia creativa est perfectissima, quia non prærequirit quidquam ex parte objecti circa quod operatur. Et ratio est, quia ex S. Thoma agens in tantum agit in quantum est in actu, eoque plus potest agere, quod plus habet de actu, sed quod plus habet de actu, eo plus habet de virtute determinate, id eoque minus indiget determinari ab extrinseco ad agendum: ergo agens summe activum & plurimum habens de actu, qualis est Deus, minime indiget ullo extrinseco determinativo ad operandum, ergo non debet dari ulla possibilitas ex parte creaturarum complens Deum in ratione determinante potentis producere creaturas sed potius talis determinatio debet esse intrinseca & adæquatè identificata cum Deo.

RESPONDETUR imprimis. Concedendo totum, quia etiam ii qui admittunt cum Scotistis possibilitatem creaturarum esse ens quoddam actuale diminutum, volunt quidem illud esse objectum actuale omnipotentia, & ab illo actu distinctum, non tamen habere rationem comprincipii, nihil enim per illos saltem primò producere potest se ipsum. Deinde posset responderi cum distinctione, completivum agentis, completivum omnipotentia dupliciter cogitari posse; primò activum completivum, & hoc nullum habetur. Secundò completivum per modum objecti, termini, & circa quod, taleque completivum non repugnat habere Deum, sicque sumptum completivum est possibilitas creaturarum. Addo Majorem prout ponitur non concludere: Instantia enim quod perfectior artifex paucioribus indigeat instrumentis,

saltem universaliter non tenet, quia plura requiruntur instrumenta, ad fabricandum minutulum horologium, quam ad solem vel clavum. Potentia creativa si comparatur ad potentiam productivam unionis hypostaticæ, si non est inferior, saltem se habent, sicut excedens & excessum; & tamen potentia productiva unionis hypostaticæ indiget naturâ creatâ, tanquam comprincipio in genere causæ, suo modo materialis. Nullo tamen tali comprincipio indiget potentia creativa.

INSTAT I. Essentialis perfectio & bonitas Dei est adæquatè identificata Deo, nec constituitur partialiter per aliquid extrinsecum: sed esse communicativum ad extra, pertinet ad perfectionem & bonitatem essentialem Dei; ergo esse communicativum ad extra seu productivum creaturarum, est denominatio adæquatè intrinseca Deo, nec constituitur etiam partialiter per ens diminutum possibilitatis creaturarum.

RESPONDETUR. Concedo totum, quia nec Scotistæ docent esse productivum creaturarum constitui partialiter per ens diminutum possibilitatis, sed solum respicere tanquam terminum. Deinde secundum dicta esse communicativum adæquatè est intrinsecum Deo spectatum secundum esse activum, non autem spectatum secundum terminum, objectum, & circa quod. Quod attinet ad Majorem, dici potest: Quod essentialis perfectio & bonitas Dei quædam absoluta est, & hæc adæquatè identificatur Deo, hoc ipso enim non esset absoluta, & alia est bonitas respectiva, hæc ex ipso titulo respectivi indiget alio tanquam termino & objecto, sed non tanquam parte, de quo alibi.

INSTAT II. Deus ita per se ipsum est principium liberum effectivum creaturarum, sicut per se ipsum Pater æternus est principium necessarium Verbi divini? Atqui ut Pater æternus generet verbum nihil præsupponitur extrinsecum, nec prærequiritur possibilitas tenens se ex parte Filii distincta à Patre.

RESPONDETUR. Etiam possibilitatem productionis Verbi prærequiri, præquisitione non physica, sed metaphysica, si enim esset impossibile VERBUM, non illud produceret Pater: sicut quia præsupponitur esse impossibilis secundus Filius, non illum producit Pater.

INSTAT III. Illud additamentum possibilitatis vel est quid posterius objectivè Deo vel contemporans, vel prius objectivè. Si est posterius objectivè, aut contemporans, non poterit dari à priori cur possit DEUS producere muscam, & non hircocervum: Si autem est prius DEO, ergo est à se, nec dependet à DEO in ullo genere causæ, origoq; mundi resolveretur in illam entitulum cæcam, quia non est sapientia; & non volentem, profluatque universum ex fatali necessitate, quæ est positio Gentilium.

RESPONDETUR. In nostris principiis nullam
† D † dari

dari entitatulam hanc, quæ sit actu nemine cogitante ab æterno. Directè ad argumentum dicitur. Possibilitatem secundum esse suum fundamentale spectatam esse ipsummet Deum: adeoque nec prius aliquid nec posterius Deo: Spectata autem secundum suum esse actuale erutum ex illo fundamento, licet sit quid metaphysicum, prius est intentionaliter, & præsuppositivè ante omnipotentiam non erit tamen physicè à se, licet pro illo statu præscindet, ab esse ab alio antecedenter, præscindatque in illo priori à dependentia per prius à Deo, origoque mundi resolvetur in illam possibilitatem non tanquam in causam, sed tanquam præsuppositum, ut causari possit; consequenter non pendeat mundus physicè à fatali necessitate, pendeat tamen à necessitate metaphysica, ut homo v.g. sit non nisi homo.

Addo illam ipsam metaphysicè spectatam possibilitatem fundare in se, ut non sit à se, sed ab alio, hoc est, ut sit objectum producibile à Deo consequenter fundare in se dependentiam à Deo: pro statu autem suo physico & reali, erit simpliciter ab alio. Et ad hoc esse Metaphysicum puto alludit phrasis Aristotelis, qui *essentias rerum* appellat *æternas, immutabiles*, & ita ut illud non esse à se, esse ab alio, non sit quidem ratione antecedens possibilitatem passivā, sit tamen illi innexa formalitas, eamque comitans pro illo etiam priori, quo possibilitas passiva præsupponitur omnipotentia, quia imbibit in se, ut dictum supra, indigentiam Dei ad existendum actu.

Addit idem, gratis poni hanc possibilitatem passivam, imò tenentes illam, declinant per Maurum ad hæresim Manichæorum ponentium duo rerum principia, unum summè bonum, alterum malum, cum etiam nos ponamus unum principium summè bonum, nempe omnipotentiam, alterum non bonum, seu expers omnis bonitatis; & tamen tanquam principium passivum, consequenter ut principium: nam potentia ut res sit manifestè, est principium rei. Sed hoc etiam additum non convincit: nam non gratis ponetur possibilitas passiva ob argumenta supra allata & infra ponenda. Imò nec arguens inculcat in argumentis possibilitatem passivam: hoc ipso enim solvisset aliqua argumenta. Mauri censura non tenet. Quia Manichæi ponebant duo principia physica, possibilitas autem passiva non est quid physicum æternum. Ponebant illa principia duo activa; Possibilitas autem passiva non agit se ipsam, negoque quod objectivus nexus prædicatorum, sit expers omnis bonitatis, cum sit ipsa rei essentia, quæ necessariò est in se etiam bona. Ille terminus principium passivum non usurpatur à nobis. Potentiaque sumpta pro termino, non potest ullo modo sine addito appellari principium.

OBJECIT II. Idem. Si daretur aliquid in se in-

trinsecè æternum ac necessarium distinctum à Deo, darentur plures æternitates à parte rei distinctæ, una scilicet competens muscæ, altera Deo, hoc autem repugnat.

RESPONDETUR. Nullam à nobis Physicam actualem æternitatem concedi possibilitati rerum; distinctam ab activa possibilitate; impossibilitas autem plurium æternitatum, est impossibilitas physicarum æternitatum, licet quod homo essentietur animali rationali non pendeat id à tempore, sed ab æterno sit fundamentaliter verum.

INSTAT I. Omne ens æternum ac simpliciter necessarium est realiter summum bonum, summum autem bonum est essentialiter unicum: Ergo hæc æternitas & necessitas non competit possibilitati. Major probatur autoritate Augustini. Et ex eo quia omne æternum ac necessarium nullam dicit imperfectionem; ergo omnem includit perfectionem, consequenter est purum & summum bonum, sicut quod nullas includit tenebras, omnem includit lucem, exclusioque unius contradictorii, est inclusio alterius. Quod argumentum pluribus dilatatur: v. g. Quod nullum habet meritum & capacitatem terminandi prudentem aversionem voluntatis; illud nullam includit imperfectionem. Omnis enim imperfectio potest esse objectum prudentis displicentiæ. Sicut omnis perfectio, objectum est complacentiæ prudentis, & omnis veritas, objectum assensus, falsitas dissensus. Atqui nullum æternum ac necessarium, est capax terminare prudentem fugam & displicentiam: Stultum enim est fugere quod evitari non potest: quia fugere quod evitari non potest, est velle ut non sit id quod repugnat non esse, quod est absurdum.

RESPONDETUR. Omne ens æternum ac necessarium physicè est summum bonum; non autem si sit necessarium non nisi metaphysicè & terminativè. Illa propositio omne æternum ac necessarium nullam dicit imperfectionem, procedit de æterno ac necessario tam Physicè quam Metaphysicè; ex ly tamen nullam dicit imperfectionem, non rectè pro omni eventu infertur, omnem includit perfectionem; quia ad salvandum Ly nullam dicit imperfectionem, sufficit non carere sibi debitis: potest autem aliquid non carere sibi debitis, & tamen omnem in quocunque genere, non dicere perfectionem. Ut asinus in ratione asini, nullam dicit carentiam perfectionis sibi debita, neque tamen includit omnem perfectionem. Meridianus item aer, nullas dicit tenebras, & tamen falsum est, quod Lux meridiana, dicat omnem lucem. Exclusio quidem unius contradictorii, est inclusio alterius, sed negationis Lucis, non est contradictorium omnis Lux. Ad reliqua quæ adferuntur, dici potest, quod possibilitas passiva in aliquo genere prudentem aversionem

nem terminare non possit; neque enim prudenter potest aliquis velle, ne homo sit animal rationale; Possibilitasque passiva nullam includit imperfectionem, hoc est carentiam sibi debiti, adeoque includit omnem debitam sibi perfectionem, sed non omnem simpliciter & absolute, quia hoc est proprium soli bono summo; Rursus possibilitas continet formaliter suam perfectionem, eminenter non continet alias; secus summum bonum, stultequis quis vellet perire passivam possibilitatem, quia implicat illam perire ob nexum cum omnipotentia, vellet enim Omnipotentiam perire, quod est absurdum. Attendendo autem ad hoc, quod possibilitas passiva creaturarum non dicat omnem simpliciter & absolute perfectionem, ex eoque contemni possit ne in actum reducat, dici potest quod nullum æternum ac necessarium physice sit capax terminare prudentem fugam & displicentiam, quod tamen est æternum ac necessarium metaphysice potest hanc displicentiam terminare in ordine, V. G. ad suum extra causas educi & poni in statu physico, non potest tamen terminare displicentiam prudentem circa ipsum nexum essentialium prædicatorum, neque enim DEO displicere potest, quod homo sit animal rationale.

INSTAT II. DEUS sibi ipsi se solo planè sufficit ut existat, & cum sit Dominus universorum, omnia à se distincta, habet sub dominio suo; ergo potest omnia à se distincta efficaciter contemnere, & dicere, nolo ut sit aliquid à me distinctum, sufficit mea essentia infinita: quod est principium Theologicum pro unitate DEI; quod apud nos vim non habet, si enim daretur aliquid ens simpliciter necessarium extra DEUM, qualis esset possibilitas creaturæ, non posset illud efficaciter contemnere; neque illud habere sub suo dominio, ut conceditur. Unde etiam illud deberet necessario amari eadem necessitate, quā amat se, deberetque huicenti conferre ubiuitatem, æternitatem &c. Et tamen DEUS ipsam pretiosam humanitatem Filii sui respuere absolute loquendo potest.

RESPONDETUR. Hæc omnia esse vera de Ente necessario & æterno physice, & quoad existentiam, non de ente necessario, quoad essentialium prædicatorum nexum quamvis absolventem à tempore. Deinde quero an hominem possit Deus facere asinum vel non? si potest, ergo potest produci ens rationis: si non potest, quomodo Deus habet hominem sub dominio, cum de illo disponere non possit ut voluerit: Quod procedit etiam de ipsa possibilitate passiva. Et si Oppositi recurrant, quod sufficiat ad salvandum Dominium Dei ut possit de existentia, esseque actuali disponere, idem nos dicemus. Potest consequenter dicere Deus, nolo ut existat aliquid à me distinctum, sed non potest dicere, nolo ut aliquid à me distinctum,

habeat essentialem nexum suorum prædicatorum. Ex hoc autem principio quia potest Deus dicere, nolo ut sit aliquid à me distinctum, infertur benè, ergo Deus est liber in condendo mundum. Negatur etiam quod possibilitatem secundum essentialia spectatam possit contemnere aut efficaciter respuere Deus, cum non possit dicere; nolo ut homo sit homo, & per Theologos possibilia necessario amat Deus, necessario ex illorum amore spirat Spiritum sanctum, adeoque eadem necessitate, licet non appetiatiue amat illa ac se.

INSTAT. III. Certum est ex fide nihil distinctum existere ab æterno, sed si essentia creaturæ ab æterno fuit aliquid in se intrinsecè, eo ipso existebat, eò quod existere aliquid, nihil aliud est, quàm esse aliquid in se intrinsecè & non pure in Causa.

RESPONDETUR. Hoc argumentum probare, quod essentialis & possibilitati passivæ non sit danda actualitas, & realitas æterna, prout illa coincidit cum esse physico, sed non probat illis non convenire Metaphysicum esse reale, prout opponitur ficto, quod quidem independenter ab operatione sit non nisi fundamentaliter, possit tamen conceptu nostro actuari, adeoque cum fundamento in re, & ita, ut veritas illius nunquam in tempore aliquo inceperit. Quando autem S. Thomas nullam admittit veritatem æternam nisi primam, loquitur de veritate existente: admittit enim S. Thomas cum Aristotele propositiones æternæ veritatis.

Punctum Difficultatis 3.

Continuatur Solutio.

PONIT aliqua idem recentior contra esse distinctum creaturarum, quæ ne contra nos militent, hic sunt expendenda.

Objicit III. idem. Eo ipso quod intelligatur cognitio mea exprimere prædicata Lapidis, secluso quovis ente diminuto resultante ex mea cognitione Lapis denominatur formaliter cognosci, ergo lapis in esse cogniti formaliter constituitur per solam cognitionem ipsi extrinsecam præcisè. Et sanè videtur omnino idem dicere, qui dicit dari cognitionem de Lapide, & qui dicit lapidem cognosci, & tamen primum non includit entitatem diminutam.

RESPONDETUR. Quidquid sit de voce, an objectum notitiæ, debeat appellari ens diminutum, positio nostra in hoc stat. Cognitio est partus intellectus & objecti, nec potest esse sine objecto, & quia dantur propositiones æternæ veritatis, debebant dari & objecta æternæ veritatis: quæ quia ab æterno non erant actu, sed non nisi fundamentaliter dicimus ex illo fundamento erui objectum illud, quod non sit idolum quoddam, quale in universalibus reje-

ctum est, sed sit illa ipsa res, cuius fundamentum habebatur, actuali cognitione atnctâ. Huic propositioni ne videatur argumentum adlatum nocere, tenendum erit, quod eo ipso quod intelligatur cognitio, intelligatur v. g. Lapis formaliter cognosci activè, adeoque haberi id, quod se tenet à parte intellectus, non tamen intelligitur lapis formaliter cognosci passivè; nam objectum illius cognitionis seu cognitum passivè, non est ipsa cognitio, sed ipse lapis, sine quo cognitio Lapidis esse non potest.

INSTAT I. Antecedenter ad cognitionem lapidis, lapis denominatur cognoscibilis per solam virtutem cognoscendi: Ergo etiam lapis redditur actu cognitus, per solam cognitionem actu existentem & lapidi extrinsecam.

RESPONDETUR. Activè cognoscibilem denominari lapidem à solâ virtute cognoscendi, passivè tamen cognoscibilis denominatur à suorum prædicatorum talitate, cuius in propositionibus æternæ veritatis nonnisi fundamentum actu habetur.

INSTAT II. Ens diminutum à quo lapis dicitur cognitus formaliter vel est extrinsecum lapidi, vel intrinsecum? Si primum, ergo tam bene potest denominari lapis cognitus à cognitione, quàm ab ipso ente diminuto; utrumque enim est extrinsecum lapidi. Si secundum; contra est, quia sæpè contingit objectum non existere dum cognoscitur: Unde tunc objectum sicut nullum habet esse actuale, ita nec potentiam receptivam intrinsecè, alicujus entitatis, quamvis diminutæ. Casuque quo à diversis duo contradictoria de eodem affirmantur, deberet objectum intrinsecè recipere duo esse objectiva utriusque contradictorii.

RESPONDETUR. In nulla sententia ens illud diminutum recipitur in objecto cognito, sed ipsum objectum cognitum vocatur ens diminutum. Directè dici potest quod illud ens diminutum (rectius diceretur objectum passivè cognitum) sit sibi ipsi intrinsecum, quoad esse cognoscibile activum, sit quid illi extrinsecum, & tenens se à parte intellectus, si autem esse cognoscibile activum tenet se à parte intellectus non poterit objectum absque illo (ut vocas) Ente diminuto, appellari cognitum.

INSTATIS III. Etiam posito quod resisteret huiusmodi ens, adhuc in illo non posset consistere possibilitas creaturæ: nam ex Perez possibilitas rei est primus conceptus rei necessariò existens à se: Si enim possibilitas hominis existeret ab alio antecedenter, jam pro illo priori homo haberet posse esse ante suam possibilitatem: Ergo cum ens istud diminutum sit posterius realiter cognitione ex quâ profuit, non potest esse possibilitas creaturæ.

RESPOND. Non satis intelligi, quomodo possibilitas passiva sit necessariò existens à se, cum id soli DEO competat, qui non est primus con-

ceptus possibilitatis passivæ; habetque possibilitas in se imbibitam indigentiam, ut à Deo ponatur, in statu existentie.

INSTAT. Postea idem arguens, impugnando phrasim hanc. Possibilitas est ens diminutum. Quæ in quantum ostendunt quod possibilitas non sit quid actuale reale nemine cogitante ab æterno, bene concludunt, in quantum autem ens diminutum accipiunt grammaticaliter pro patiente defectum debitum perfectionis, non concludunt, quia Auctores non hanc diminutionem exprimere volunt, sed quod sit illic necessitas, sed diminuta, quia necessitas non inferens existentiam, est æternitas, sed non actualis extra causas, adeoque cum diminutione.

OBJECIT IV. Objectum propositionis affirmantis aliquam actualitatem debet esse actuale, & non purè potentiale, quia omnis propositio est vera per conformitatem ad suum objectum: sed possibilitas est objectum verificativum istius propositionis affirmantis aliquam actualitatem, quâ Deus ab æterno sibi dicebat, homo est actu possibilis, seu actu non repugnat: Ergo possibilitas hominis non est quid purè potentiale.

RESPONDETUR. Propositionis affirmantis aliquam actualitatem metaphysicam, sufficit ut sit objectum actuale intentionale, sicut & universale fabricatum ab intellectu, est objectum actuale intentionale; non est tamen necesse ut propositionis affirmantis actualitatem metaphysicam, sit objectum actuale physicum; ut ita fervetur proportio & conformitas requisita. Et quia quando DEUS affirmat. Homo est actu possibilis, affirmat actualitatem metaphysicam, neque enim est ille homo actualiter physicè; ergo non debet illic quæri objectum actuale physicum, qualis actualitas physica ab æterno, soli DEO competit. Et certè illius propositionis: homo est actu possibilis, non tantum est sensus, datur actu possibilitas activa hominis, imò rigoroſè loquendo non debet esse hic sensus, quia possibilitas activa hominis non est homo, de quo tamen prædicatur Ly actu possibilis, sed debet esse sensus: datur actu passiva possibilitas, scilicet respondens intellectui divino ratione fundamenti, quod habet in suâ omnipotentia, quæ potest illum producere animal rationale, & nonnisi animal rationale.

INSTATIS. Esse quid in potentia convenit actu essentia hominis quamvis non existentis: non enim hoc illi convenit in potentia, ne datur processus in infinitum: Ergo dari debet actualitas aliqua objectiva, ratione cuius verificetur hæc propositio: convenit possibilitas actu essentia Antichristi, & si possibilitas Antichristi est quid in se intrinsecè verum & æternum, quomodo non datur actu.

RESPONDETUR. Si dicam, hoc ens actu non actuatur, velitque aliquis ex illo: actu infer-

inferre, quod hoc quod non est actu, actu existat, falsificantem redderet argumentationem suam: ita ex eo, quod essentia hominis vel Antichristi sit quid actu in potentia, seu quod conveniat possibilitas actu essentiae hominis inferre actualitatem, videtur esse falsificans argumentatio; idque ideo quia vi illius termini convenit possibilitas actu objectivè, significatur Ly non actuatur, sed actuari potest, hoc autem ipsam actualitatem pro futuro, non pro praesentide signat.

Ex præhabitis, Addo: Hanc propositionem *homo est actu possibilis*, si procedere dicatur de possibilitate activa est nemine cogitante ab aeterno vera, quia nemine cogitante datur ab aeterno omnipotentia quæ est possibilitas activa hominis. Si autem procedat de possibilitate passiva, non est nemine cogitante actu objectivè vera, sed non nisi fundamentaliter vera secundum explicata. Consequenter conceditur actualitas aliqua Metaphysica, non tamen Physica verificativa dictæ propositionis. Ad maximum hic inferitur actualitas termini, quæ est competens etiam his, quæ non sunt actu, quales sunt termini relationis transcendentalis.

Objicitur V. Per nos saltem consecutivè & secundariò possibilitas rerum est non implicare contradictionem, hoc autem dici non potest ens purè negativum, quia non identificaretur cum ente positivo: Sed possibilitas muscæ identificatur cum ente positivo, ergò possibilitas ejus est ens positivum.

RESPONDETUR. Illas solas negationes positivo non identificari, quæ sunt negationes tollentes ipsum positivum, & contradictorium positivum, alias idem esset & non esset, idem foret affirmatio & negatio. Possunt tamen negationes identificari non tollentes illud positivum, sicut identificatur homini negatio cervi, quia non tollit positivum hominis, non identificatur autè negatio hominis, quia tollit hominè. Identificatio autem illa negationis, ut suppono ex aliis materiis, est secundum id quod dicit illa negatio in Recto, ipsummet illud esse in recto enim dicit aliquid positivum. Reliqua argumenta ostendunt potius possibilitatem concipi debere per aliquid positivum quod etiam à nobis dicitur.

Punctum Difficultatis 4.

Expenduntur aliqua propositiones.

I. PROPOSITIO argumentis. *Essentia rei in se actu possibilis nihil est in se intrinsecè, sed est pura denominatio extrinseca desumpta ab omnipotentia.*

Prima pars propositionis hujus est vera in nostris principiis secundum limitationes adlatas, quod scilicet nihil sit intrinsecè physice. Secunda pars limitari debere, si enim sit sensus

nullum esse reale physicum convenire actu essentiae rerum, sed solum convenire illis continentiam in omnipotentia, & posse contineri, sic propositio sumpta est vera; sed hoc non deberet appellari denominatio extrinseca, contineri enim in aliquo tanquam in causa non est denominatio extrinseca, & hoc quod est contineri in omnipotentia habetur ex ipso etiam prædicatorum nexu præsupposito.

II. PROPOSITIO. *Antichristus possibilis est quoddam concretum Logicum pro subiecto dicens essentiam, quæ tamen nihil sit in se intrinsecè, pro formali verò in obliquo, idem Antichristus merè possibilis, dicit ipsam omnipotentiam DEI prout virtute continentem Antichristum.*

Quod attinet ad hanc propositionem; accipiendo subiectum illius, quod est essentia Antichristi de qua dicitur quod nihil sit in se intrinsecè, duo dici possunt: quod scilicet illa essentia nihil in se intrinsecè physice in genere existentia, actualitatisque quæ sit nemine cogitante, falsum tamen est quod sit nihil intrinsecè in ratione essentia, & Metaphysicè, quæ nihil quidem est actu ab aeterno, est tamen fundamentaliter. Rursus si est essentia, ergò non est nihil seu non esse essentia, alioqui non esset hoc, quod est, si autem illic non est non esse essentia, quomodo dicitur nihil esse in se intrinsecè in ratione essentia. Et certè pro illo priori, in quantum concipitur ante advenientem denominationem extrinsecam possibilitatis est jam essentia, per quid ergò constituitur? & illud constitutum erit quæsitus conceptus possibilitatis passiva.

III. PROPOSITIO. *Possibilitas activa denominat Antichristum possibilem, & sicut cognitum & amatum sunt concreta Logica, & pro materiali dicunt objectum, quod quandoque non est in se intrinsecè, pro formali verò dicunt cognitionem, amorem, à quibus veluti à formis extrinsecis objectum illud extrinsecum dicitur cognitum aut amatum. Ita & in presenti.*

Quod attinet ad cognitum & amatum. Putarem esse condistinguendas has propositiones: est cognitum, est amatum: à propositionibus: est cognoscibile, est amabile. In prioribus illis tota ratio habetur à formâ extrinsecâ, unde hæc denominata appellantur extrinseca: In posterioribus habetur quidem ratio cognitionis & amoris, quomodo enim esset aliquid cognoscibile si non dabilis esset ejus cognitio, dicit tamen etiam pro sua parte rationem cognoscibilis, rationem boni seu amabilis, quæ ipsa Formalitas antecedit rationem cognitionis & amabilitatis, non enim ideo aliquid amabile est à priori, quia amatur, sed ideo amatur quia amabile est: ita & possibilitas passiva se in presenti habet; non autem ut merè cognitum: quia possibilitas passiva non desumitur merè ab omnipotentia, quanquam condistinguendo cognitum in cognitum activè & cognitum passivè,

† D 3

cogni.

cognitum activè est à cognitione, cognitum autem passivè non est tantum à cognitione, de quo alàs in materia de Sacramentis, quod ipsum etiam sic declaratur. Possibilitas passiva dupliciter spectari potest. Imprimis in quantum est effectus, ut ita dicam, possibilitatis activæ, & sic indubiè secundum limitationes aliàs adlatas, effectus, est posterior causâ. Secundo possumus cogitare possibilitatem passivam, in quantum est ratio cur hoc contineri potest in ipsamet omnipotentia, & possibilitate activa, & in quantum possibilitas passiva est terminus Relationis transcendentalis, quam dicit omnipotentia. Et sic sumpta possibilitas activa, habet rationem posterioris, illiusque sic sumptus quaeritur conceptus metaphysicus.

DICES. Ex eo præcisè Antichristus denominatur possibilis ab æterno, quia ab æterno datur omnipotentia productiva Antichristi; ergò Antichristus in ratione possibilis denominatur adæquatè, à solâ omnipotentia. Antecedens probatur. Tum quia nihil dabatur ab æterno in se intrinsecè præter omnipotentiam Dei à qua posfit denominari Antichristus possibilis ab æterno. Tum quia causam posse facere effectum, & effectum posse fieri à causa, sunt idem realiter cum sola diversitate modi in apprehendendo.

RESPONDETUR. Antichristus denominatur activè possibilis, non nisi ab omnipotentia, quæ sola est actu physicè in se intrinsecè, passivè tamen possibilis, denominatur à nexu suorum prædicatorum, qui nexus, licet nihil sit in se intrinsecè physicè, est tamen aliquid in se intrinsecè metaphysicè. Et licet causam posse facere effectum, & effectum posse fieri activè à causa, sint idem realiter, causam tamen posse facere effectum, & effectum fieri posse passivè non sunt idem realiter, quia inter effectum qui fieri potest passivè, & inter causam quæ illum potest facere activè est distinctio realis, ut supponitur ex materia de causis.

INSTABIS. In essentia Dei sicut omnes essentia cognoscuntur, ita etiam continentur: ergò divina essentia, quatenus contentiva prædicatorum convenientium creaturæ, quamlibet creaturam adæquatè denominat possibilem.

RESPONDETUR. Sicut essentia creata præter cognitionem sui in essentia Dei habet suam in se cognoscibilitatem, ita potest habere possibilitatem passivam, negatur item creatas essentias, solum cognosci in essentia Dei, cum noscantur etiam in seipsis.

IV. PROPOSITIO. Status quidditativus essentiarum, est ipsa Deitas, quæ sola est in se actu & quidditativè, aliæ verò res, nō sunt quidditativè in se ipsis.

Hæc propositio mollior fuisset si additum fuisset de statu quidditativo essentiarum sed activè sumptarum: arguens enim in oppositum admittit possibilitatem activam & passivam, & tamen in argumentis & propositionibus hos terminos

non applicat. Deinde viderentur distinguendi status, quidditativus, & status physicus realis actualis, ille enim status quidditativus est status metaphysicus, aut potius Logicus, cuius est ad quidditates attendere, respondereque ad interrogationem. Quid est? & quia quaerendo quid est homo? non rectè respondetur est Deus, idè nec Deitas erit status quidditativus hominis, licet physicè spectata possibilitas hominis ab æterno nulla sit, nisi contineri in omnipotentia.

V. PROPOSITIO. Deitas de quâ solâ verificatur ab æterno propositio de secundo adjacente, sola etiam est prima necessitas, ac veritas objectiva necessaria æternæque verificans omnes huiusmodi propositiones necessarias.

RESPONDETUR. De solâ Deitate verificatur propositio de secundo adjacente, quia illa non est verificabilis nisi de existentibus physicè, solus autem Deus existit ab æterno physicè. Sed negatur quod sola essentia divina terminativè, verificet omnes propositiones æternæ veritatis: de quo alàs.

VI. PROPOSITIO. Essentia rerum creaturarum dicuntur actu æternæ, necessaria, ingenerabiles, incorruptibiles per denominationem, scilicet extrinsecam, id est, actualitate, æternitate, necessitate, ingenerabilitate divina essentia.

Hæc Propositio ut intelligatur: Per nos non datur ulla actualitas essentiarum ab æterno; in principiis ergò nostris activa æternitas essentiarum, est ipsa essentia divina; passiva tamen ingenerabilitas & incorruptibilitas, habetur etiam in objecto, per ordinem ad nostros conceptus, eò quod non in tempore incipiat esse verum, quod homo non possit esse nisi animal rationale, quodque hoc corrumpi non possit ne conveniat homini. Et sicut essentiarum creaturarum pluralitas non desumitur ab essentia Dei, concipi debent æternæ.

VII. PROPOSITIO. Sicut omnes bonitates essentielles creaturarum prius sunt in Deo, quam in creaturis, ita omnis veritas essentialis prius est in Deo, quam in creaturis.

Hæc propositio servit intento nostro: Sicut enim bonitas essentialis creaturarum non est essentialis bonitas divina, nec bonitas illarum est denominatio extrinseca, quia nec entitas illarum est denominatio extrinseca; ita & possibilitas creaturarum dabitur per ordinem ad nostros conceptus, quæ non erit mera denominatio extrinseca. Ea quæ adfert de negationibus alibi expendantur.

Punctum Difficultatis 5.

Restaurantur Argumenta.

Opposuit sibi prædictus recetior argumenta, quibus probatur possibilitatē non esse omnipotentem.

potentiam aut solam denominationem extrinsecam, illisque respondit, restauranda sunt hæc argumenta:

PRIMUM ARGUMENTUM. Quod sibi proposuit prædictus recentior est tale. Deus potest physicè producere rem possibilem, sed non potest producere physicè nihilum, nec etiam suam omnipotentiam: Ergo res possibilis est aliquid reale positivum distinctum ab omnipotentia Dei, ad quod terminatur Omnipotentia Dei, præcipuè quia unicuique potentia activæ debet correspondere potentia passiva distincta.

RESPONDETUR. Antichristus pure possibilis non est ipsa omnipotentia Dei quoad respectu & specificativè sumptus, sed tantum reduplicativè & quoad suam possibilitatem, æternitatem, necessitatem. Unde potentia productiva Antichristi non terminatur ad purum nihil vel ad se ipsam, sed solum sequitur quod terminetur ad ens positivum, quod tamen dicitur tale solum possibiliter, & denominativè à causa, terminaturque ad aliquid ab illa distinctum possibiliter, & denominativè, nec verum est universaliter, quod unicuique potentia activæ debeat correspondere potentia passiva, quæ sit aliquid actu intrinsecè.

CONTRA. Tum quia Antichristus possibilis in recto non est ipsa omnipotentia; detur ergo conceptus illius possibilitatis Antichristi secundum id quod dicit illa in recto? & hoc potius erit quæsitæ possibilitas, eaque jam non omnipotentia, quia hæc non est possibilis Antichristus in recto; non essentia æterna Antichristi, quæ sit ipsa essentia Dei, quid ergo erit illud quod dicitur in Recto? Tum quia possum quidem ego reduplicare possibilitatem activam creaturæ, sed possum etiam reduplicare possibilitatem terminativam, de qua quæro quis sit illius conceptus objectivus? Tum quia potentia productiva Antichristi non terminatur ad nihil, nec ad se ipsam, unde dum terminatur ad ens positivum, quod est tale solum possibiliter & denominativè à causa: quæro an dum non terminatur ad nihil, sit ille terminus in se præter omnipotentiam nihil, vel non; Si præter omnipotentiam est nihil, ergo cum omnipotentia non terminatur ad seipsam, & cum illa possibilitas præter omnipotentiam sit nihil, ad nihil terminabitur omnipotentia? Si autem præter omnipotentiam non est nihil illa possibilitas, da illius conceptum? Concedo quidem quod potentia activæ non sit necesse respondere potentiam passivam quæ sit aliquid actu, & in se: nam in nostris principiis nihil datur actuale ab æterno; debet tamen respondere terminativum tale; cuius formabilis sit verus conceptus distinctus ab ipsa omnipotentia; nam hoc ipso vel potentia se ipsam produceret, vel nihil produceret? formetur hic conceptus v. g. homi-

nis possibilis, illiusque terminativi, & hic erit, quæsitæ possibilitas passiva.

II. ARGUMENTUM. Si alter mundus possibilis, item Antichristus possibilis, nihil aliud est nisi denominatio extrinseca ab omnipotentia Dei: Ergo dum dico alter mundus est possibilis, & Antichristus est possibilis, idem utrobique affirmatur.

RESPONDETUR. In his propositionibus idem semper affirmatur in obliquo, & ex parte formæ denominantis, semper tamen aliquid distinctum in recto & ex parte subiecti denominati.

CONTRA. Quæro quis sit conceptus illius possibilitatis in recto importatæ? cur item forma denominans possibile non potest esse possibilitas illa terminativa.

III. ARGUMENTUM. Quod per se ipsum intrinsecè non repugnat, est in se ipso intrinsecè possibile, sed Antichristus intrinsecè per se ipsum non repugnat, quia in suis prædicatis nullam involvit contradictionem; ergo est intrinsecè in se ipso possibilis.

RESPONDETUR. Antichristum in suis prædicatis essentialibus habentibus suum esse intrinsecum in se dicere contradictionem, licet in suis prædicatis habentibus esse pure denominativum, & extrinsecum seu in sua causa, non dicat contradictionem.

CONTRA. Tum quia non assignatur hæc contradictio ut colligi potest ex dictis supra. Tum quia secundum id quod dicit possibilitas passiva in recto, involvitne contradictionem? Si involvit, nec per denominationem ab omnipotentia reddetur possibilis. Si non involvit? ergo est in se intrinsecè possibile, inseparabile, & intrinsecitate Metaphysicæ, & acceptæ per ordinem ad formandum conceptum possibilitatis cum fundamento in re; Ratio autem adlata vel exinde robur habet, quia denominatio illa non denominat se ipsam; quis ergo conceptus illius possibilis Petri, illius denominati &c? Tum quia quando dicitur possibile prout in causa spectatum non dicit contradictionem, dum ita spectatur, non est sensus quod constitutur omnipotentia in omnipotentia; ergo illius contenti alius debet formari conceptus, & hic erit quæsitus possibilitatis passivæ conceptus, quod potest appellari possibilitas passiva, commodè etiam diceretur possibilitas absoluta intensionaliter sumpta &c.

IV. ARGUMENTUM. Antichristo convenit ab æterno intrinsecè esse animal rationale, ergo debet dari aliquid ab æterno intrinsecum Antichristo distinctum à Deo, ut sit verificativum hujus & similium propositionum. Præcipuè autem, quia hæc propositio, Antichristus est animal rationale, non verificatur per aliquid extrinsecum, siquidem id verificat hanc propositionem quod identificat prædicatum ejus

cum subiecto: nihil autem extrinsecum, potest identificare subiectum cum prædicato, cum identitas, sit maxime intrinseca identificatis.

RESPONDETUR. Quod Antichristus non sit in se intrinsecè animal rationale, sed tantum denominativè, quatenus scilicet causa productiva Antichristi, simul est necessariò productiva, animalis rationalis. Addit in propositionibus æternæ veritatis essentiam Dei extrinsecam identificare prædicatum cum subiecto; non quidem actu sed possibiliter, & conditionatè, id est, est causa & necessitas identificationis actualis inter prædicatum & subiectum, ac proinde essentia Dei realiter physicè & ratione sui verificat ejusmodi propositiones. Non negat tamen, quòd ipsa identitas & connexio passiva prædicati cum subiecto in propositione necessaria, sicut est ab æterno solum denominativè & extrinsecè ab Omnipotentia Dei, ita solum denominativè & extrinsecè ac ratione alterius, hoc est, Omnipotentia in qua continetur, verificet propositionem.

CONTRA. Tum quia datur ab æterno Causa productiva Antichristi, quæro cum productivum non possit esse sine producibili, cumque hoc producibile ab æterno sit id quod est possibile, quæro de illo possibili sic sumpto, quid sit? Tum quia quid est hoc essentiam Dei identificare subiectum cum prædicato in propositionibus æternæ veritatis: non enim identificat efficienter actu, quia nihil efficitur actu ab æterno, non identificat possibiliter, quia de hoc ipso possibiliter queritur quid sit: nec identificat formaliter subiectum & prædicatum, quia id identificat formaliter, quod est idem realiter cum prædicato & subiecto, essentia autem Dei non est idem formaliter cum animali vel rationali, adeoque cum subiecto & prædicato hujus propositionis, aliquod animal est rationale. Et licet concedatur essentiam Dei esse causam effectivam identificationis actualis, adeoque esse activam possibilitatem, sed querere restat de possibilitate passiva identificationeq; formali. Tum quia quod identificat hanc propositionem, homo est animal rationale, est identitas objectiva hominis, & animalis rationalis, seu objectivum *Est*. Objectivum autem *Est* non est essentia Dei. Nam essentia Dei non est homo, nec animal rationale, adeoque nec identitas horum. Item posito etiam quòd solum denominativè & extrinsecè habeatur connexio passiva prædicati cum subiecto, cur illud denominativum resultans non potest esse verificativum propositionum æternæ veritatis, cum inter verificativum illud & propositionem objectivè sumptam debeat esse identitas; non est autem identitas inter animal rationale quod est homo & Deum, sed insuper adtribuendo possibilitatem passivam sint.

Rationes pro Possibilitate passiva.

In rationibus suprà formatis à Mauro videre fuit, quòd neget possibilitatem passivam; sed restringit propositionem, quòd non detur passiva actu, sed potentialis; quæ sit ratio à posteriori, cur hoc Deus producere possit.

I. RATIO. Pro possibilitate passiva, eaque actuali suprà explicata ut formetur suppono. In multorum principiis, quòd omnipotentia dicat relationem transcendentalem ad creaturas posibles: & deinde quòd relatio transcendentalis exigit quidem terminum, non tamen actu in statu existentia positum, adeoque exercentem actu rationem termini, licet non habeat rationem actu existentis termini. Hoc supposito, formatur Ratio, Omnipotentia potenti producere, vel respondet producibilis passiva, vel non respondet? Si respondet, ergò respondet & possibilitas passiva, quia hæc non aliud est, quàm producibilis passiva. Si non respondet, ergò & est potens producere ut supponitur, & non est potens producere, quia quòd producat nihil est; cum, ut dicis, non respondeat producibilis passiva; hæc enim producibilis passiva est illud salvativum, ne dicatur produci nihil: Videantur dicta de Relatione transcendentali Dei ad creaturas. Hoc concessio sic ulterius urgetur. Vel respondet actu illa producibilis passiva, vel non respondet? Si respondet actu, habetur intentum; si non respondet actu, (suppono actualitate terminativa qualem exigit terminus relationis transcendentalis, cæteroqui non indigens positione sui termini extra causas) ergò nec est relatio illic transcendentalis actu: quia hæc non est sine suo actuali termino, sed deberet dici posse esse, sicut & terminus illius potest esse, & sicut si non est terminus, non est relatio, & si sit actu terminus, erit actu relatio; ergò si possit esse actu terminus, poterit etiam esse actu relatio, non verò erit: dicere autem quòd Deus non habeat actu relationem transcendentalem ad possibilitatem creaturarum, est dicere non habere illum relationem transcendentalem: quia relatio transcendentalis est relatio essentialis, essentialia autem Deus actu habet. Rursus si non respondet actu producibilis passiva, non posset dici Deus ab æterno actu omnipotens. Quod argumentum ut formetur suppono aliquas perfectiones divinas esse dependentes ab actuali existentia, sic v.g. esse Dominum, Creatorem, sumendo pro actuali Creatore &c. similia dependent ab actuali existentia: Quomodo enim Deus potest disponere de aliquo ut libuerit, quod est dominari, si de quo disponatur non sit: & aliæ sunt perfectiones, quas Deus habet, independentes à cujuscunq; creati actuali existentia, & sic quamvis nihil creatum fuerit ab æterno, est Deus æternus, putarem etiam esse actu immensum id salvando

salvando eo modo, quo salvabitur quod sit actu omnipotens: Sicut enim est actu omnipotens, quamvis actu non produxerit omnia quæ potest; ita est actu immensus, licet non sint actu omnia loca quæ impleat, licet (quod dicitur aliàs) non sit Deus quoad exercitium immensus: putarem etiam esse illum actu omnipotentem quia actu omnium habet vim producendi, concurrendi, conservandi, &c. hoc autem est esse actu omnipotentem, hoc supposito formatur ratio. Si non respondet Deo actualis possibilitas passiva non erit actu omnipotens, sed poterit esse actu omnipotens. Sequela probatur. Quia potentia activæ debet respondere passivæ; ergo vi activæ, quæ actu habetur actu possibilitas passiva actualitate jam supra præexplicata.

RESPONDEBIS in simili ex Mauro. Potentia non creativæ debere respondere potentiam passivam intrinsecam, sed non potentia creativæ.

CONTRA. Tum quia etiam potentia creativæ debet respondere creabile, quod probant rationes immediate allatæ. Tum quia si potentia creativæ non deberet respondere possibilitas passiva, ut vocat intrinseca, ex eo id esset, quia eo ipso res non crearetur ex nihilo, sed id falsum est: quia ut creetur aliquid ex nihilo, est creari ex subiecto non præsupposito, quod sit materia, vel exerceat rationem causæ materialis, quam rationem materiæ non exerceret per nos illa possibilitas passiva; sed potentia creativæ animæ, respondet nexus prædicatorum animæ, qui non est materia prima animæ, nec illam subiecat. Tum quia potentia creativæ debet respondere aliquid, quid enim crearet? sed non respondet ante actualem creationem non creabile, quia responderet contradictoriū ipsi creare, ergo respondet creabile; ergo possibilitas passiva intrinseca, creabile enim, & possibilitas passiva in præsentī, verbis differunt.

II. RATIO. Restauratio aliquorum quæ sibi opposuit Sylvester. Quia potest dari ratio quare Deus possit hominem producere, & non hircocervum, concessoque quod hæc ratio non sit distincta à Deo, sed ponatur identificata cum Deo, quæ illa ratio identificata cum Deo vel est possibilitas activæ, vel possibilitas potentialis: non activæ, quia hic de hac ratione identificata dicitur, quæ possit pro ratione reddi ipsius possibilitatis activæ, cur illa habeatur respectu hominis non hircocervi: non etiam possibilitas potentialis, quia hæc est terminus omnipotentia, ipsum ad quod terminatur creatio, tale autem non potest esse identificatum Deo.

III. RATIO. Tum quia datur possibilitas passiva potentialis, vel actu, vel non actu; si non actu non est possibilitas passiva potentialis, sed erit, si actu habetur intentum. Tum quia quando nos dicimus possibilitatem passivam esse actualem, non volumus aliud significare, quam

quod non sit quid fictum possibilitas passiva, quid ergo oberit ne hoc sensu dicatur actualis? Rursus homo idq; ab æterno non exigit hoc, ut animalitas illius possit esse rationalis, sed exigit ut sit rationalis, ergo non tantum dabitur possibilitas passiva potentialis, sed actualis, actualitate supra explicata. Deniq; pro præsentī parum interest, voca illam possibilitatem passivam potentialem, nega actualem, modò dicas distinctam esse à Deo, quæ sit terminus relationis transcendentalis divinæ, nec Deo identificata, sufficit pro præsentī. Tum quia quod dicitur quando redditur pro ratione possibilitas passiva, cur hominem possit Deus producere, & non hircocervum, quod tunc reddatur ratio à posteriori, id non convincit: Si enim nomine rationis à posteriori, hoc intelligat, quod prius sit necesse penetrari v.g. omnipotentiam item penetrari continentiam, quam habent creaturæ in Dei essentia, repræsentationem in omniscientia, & appetibilitatem in voluntate; & tum primum reperiendo aliqua in his divinis, inferre hæc esse possibilia, & non reperiendo alia, inferre hæc esse impossibilia, hoc quidem sensu possibilitas indubiè est quid posterius? sed id non obest quominus responsio per possibilitatem passivam, sit responsio per prius; quia ex collatis intet se & consideratis inferioribus, tum primum formatur universale, & tamen hoc non obstante universaliora priora sunt singularibus, & sicut inexistencia universalium in singularibus, non facit ut singularia sint priora, ita quod fundamentum affirmandæ possibilitatis habeatur in Deo, non facit ne ipsum fundatum sit prius. Deinde nullum est fundamentum, cur responsio per possibilitatem passivam, sit responsio per posterius in ordine ad nostras intellectiones, nam quod dicitur Deum esse primam rationem, si intelligatur primam esse rationem in ordine producendi, concurrendi &c. vera est propositio: Si dicatur primam esse rationem responsivam, resolutivamque interrogationem, falsa est propositio. Denique quodcumq; signum afferetur quod aliquid sit responsio per modum prioris & si sit legitima ostendet etiam responsionem per possibilitatem passivam, esse à priori. Item responsio per terminum relationis sit responsio per prius, quia ante relationem præsupponitur terminus, possibilitas autem passiva est terminus relationis transcendentalis divinæ: Rursus responsio per aliquid quasi formale, est responsio per prius; jam autem quod non cognoscat Deus hominem nisi animal rationale pro formali adfertur, quia est animal rationale, ergo responsio per possibilitatem passivam est responsio per prius.

QUÆ